

Nr 82.

Av herr **Åqvist**, *angående lagstiftning om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning.*

Vid föregående års riksdag framlade Kungl. Maj:t proposition med förslag till lag om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning. Frågan förföll emellertid, då kamrarna stannade i olika beslut, men såväl av utskottsutlåtandet och de därvid fogade reservationerna som ock av den i kamrarna förda diskussionen framgick, att det mera var förslaget formella brister än dess innehåll, som förorsakade frågans fall och att behov av en modernare utformning av bestämmelserna om kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning förefunnes. Det skulle därför enligt min och många andra näringsidkares mening vara synnerligen önskvärt, om riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyat förslag till dessa frågors ordnande.

Av den vid Kungl. Maj:ts förslag till föregående års riksdag fogade utredningen framgick, att antalet gårdfarihandlare numera ej ökades och att över huvud taget länsstyrelserna ej brukade bevilja gårdfarihandelsrättigheter till nya ansökningar som inkommit, utan att det endast var personer, som redan innehade gårdfarihandelsrättigheter, som finge sådana förnyade. Av den vid propositionen såsom bilaga D fogade tabellen framgick även, att de beviljade gårdfarihandelsrättigheterna under 1930 inskränkte sig till 1.148 st. Över huvud taget vore detta distributionsätt en form, som vore på avskrivning i det moderna kultursamhället. Den restriktiva behandlingen av ansökningar om gårdfarihandelsrättigheter motive- rades med att denna distributionsform ej vore önskvärd ur social synpunkt, då den ofta gäve tillfälle till bettleri och lösdriveri. De rättigheter, som beviljades, voro som sagt förnyelser av äldre rättigheter, där innehavaren kunde visa sig vara i behov av rättigheten för sin utkomst skull.

Av utredningen framginge emellertid, att de hörda myndigheterna hade sin uppmärksamhet riktad även på den moderna form av kringföringshandel, som består i att större affärsföretag numera ofta per automobil eller annat kommunikationsmedel kringförde varor till försäljning. Denna form bör följas med uppmärksamhet, i all synnerhet som den tenderar att utbreda sig, och för många fasta affärsinnehavare innebär den en svår konkurrens och fara för deras möjlighet att existera. Denna form av kringföringshandel torde likaväl som den äldre falla under näringsfrihetsförordningens bestämmelser, men rättigheter söktes icke alltid,

ehuru sådan skyldighet förefunnes. Handlandena å sin sida äro obenägna att anmäla sådana fall till beivran, då de därigenom riskera att komma i motsatsförhållande till sina kunder. På senare tid har emellertid ett annat slag av försäljningsverksamhet blivit av stor vikt, därför att den utbreder sig allt mer och mer. Denna försäljningsverksamhet bedrivs därigenom att kringresande agenter upptaga order på varor efter företett prov, vilka varor därefter av säljarefirman levereras direkt till kunden mot efterkrav eller postförskott. Agenten uppbär vid orderns upptagande en handpenning, i vanliga fall utgörande hans provision på försäljningen. Särskilt inom skobranschen, där undertecknad är verksam, synes denna form av varudistribution på senare tiden ha tagit en mycket stark fart, ehuru den även inom andra områden av försäljningsverksamhet tycks utbreda sig.

Orsakerna till denna utveckling av skodistributionen, som med den största oro följes av såväl skofabrikanter som skohandlare, äro flera. Mindre fabriker kunna genom att på kredit köpa materialer, som i många fall ej betalas, föra en osund konkurrens med de fabriker, som bedriva en sund och solid verksamhet. Försäljningen ordna dessa fabriker ofta så, att agenter anställas, som erhålla en provkollektion, efter vilken order upptagas, och distribueras desamma, som ovan omtalats, mot postförskott eller efterkrav. Agenterna erhålla i allmänhet en mycket god provision å försäljningen, som enligt erhållen uppgift uppgår till omkring 20 %. Detta försäljningssätt innebär alltså för agenten en stor fördel och en synnerligen god inkomstkälla, då han alltid har sitt på den säkra sidan genom att genast vid orderns upptagande erhålla sin provision.

Skodon äro nu en gång sådana varor, som det erbjuder svårigheter för den köpande allmänheten att före användandet utöva nödig kontroll över kvaliteten. Redan den omständigheten, att vi ha en särskild förordning angående förbud mot användning av papp och konstläder i skodon i viss utsträckning — den s. k. pappförordningen — är ett belägg för att det på detta område varit nödvändigt med statligt ingripande till allmänhetens skydd. Ehuru denna s. k. pappförordning omöjliggör framställande av skodon till så billiga priser, som i vissa fall kan förekomma i utlandet, måste det sägas, att den särskilt för allmänheten varit till stor nytta. Ovanför den gräns, som pappförordningen bildar, växla emellertid kvaliteterna på skodon i hög grad, och skoinköpen äro därför till största delen en förtroendesak från kundens sida. Han vänder sig i regel till de skohandlare, som han vet bruka föra bra märken, och kan, om anledning till klagomål finnes, lätt få rättelse. Så är emellertid ej fallet när skodon säljas genom agent mot efterkrav. Agenten är försvunnen och att göra anmärkning pr post innebär i regel endast omgång och besvär och kunden drager sig givetvis för en sådan sak. Det har även i vissa fall visat sig att skodon, som inköpts på detta sätt, äro av mindervärdig kvalitet,

varigenom kunden blir lurad och i sådana fall får betala mer, än varan är värd.

Utöver vad ovan sagts om de mindre fabrikerne bör framhållas, att det arbete, som dessa kunna ge sina arbetare genom att ordna försäljningar på ovan omtalat sätt, ofta är mer eller mindre tillfälligt. Men det är tillräckligt för att göra svårigheter för de större fabrikerne att hålla fullt med arbete för sin, ofta mångåriga, fasta arbetarstam.

I ett avseende bör alltså den egentliga kringföringshandeln för kunderna innebära en fördel i det att kunden får se den vara, han köper, och har möjlighet att något så när bedöma kvalitet och pris. I varje fall har han ju här närmast sig själv att skylla, om varan ej utfaller till belåtenhet. *Anses det därför vara ett allmänt intresse att staten genom sina myndigheter utövar en viss kontroll över kringföringshandeln och dem, som bedriva densamma, så är det ett så mycket större intresse att utöva kontroll över den varudistribution, som äger rum utan att varorna medföras och av kunderna kunna kontrolleras.*

Kontrollen över kringföringshandeln är kanske mest motiverad ur social synpunkt, men under nuvarande förhållanden anser jag att de ekonomiska synpunkterna måste tillmätas en avsevärd betydelse, och då orderupptagning genom kringresande agenter, som ovan påvisats, innebär ett avbräck för skohandlarna i deras rörelse, anser jag att även denna försäljningsverksamhet bör underkastas minst samma kontroll som den, som utövas vid den egentliga kringföringshandeln. Dessa kringresande agenter borde därför för utövning av sin verksamhet erhålla tillstånd hos K. B., som utövar kontroll över dem.

Den nuvarande depressionen har gått hårt fram både bland fabrikanter och handlande, icke minst genom att den skapat nya distributionsformer, som icke kunna vara till gagn för någon annan än den, som utövar dem, och som i längden endast äro till skada för allmänheten. Den bofasta handlanden ser sin försäljning minskad och sina omkostnader för hyror, löner etc. oförändrade, om inte rent av höjda, och den köpande allmänheten saknar kontroll över kvalitet och pris, när han på detta sätt påtrugas en vara. Det förefaller mig därför som om det vore ett allmänt intresse av största vikt, att något gjordes för att kontrollera denna distributionsform.

Orsaken varför jag särskilt omnämnt skodon såsom föremål för orderupptagning genom kringresande agenter är den, att jag närmast känner till denna bransch, men jag har mig bekant, att sådan orderupptagning förekommer i mycket stor utsträckning även inom andra branscher.

Då särskilt medlemmarna av Sveriges köpmannaförbund, Sveriges skohandlares och skomakeriidkares riksförbund samt Svenska skofabrikantföreningen hava kännning av de svårigheter, som ovan omtalats, synes det mig önskligt, om riksdagens vederbörande utskott ville remittera

denna motion för yttrande till dessa sammanslutningar, som torde kunna ge ytterligare belägg för vad ovan anförts.

Med åberopande av ovanstående får jag härmed vördsamt yrka,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville anhålla om nytt förslag till lag angående kringföringshandel och tillfällighetsförsäljning, varvid även vederbörlig hänsyn måtte tagas till här ovan berörda förhållanden beträffande orderupptagning å varor.

Stockholm den 17 januari 1933.

Ernst Åqvist.